

SOCIETATEA DE STUDII CLASICE DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

DĂRI DE SEAMĂ ALE ȘEDINTELOR

CXXXIV

ȘEDINȚA DIN 5 NOIEMBRIE 1970

Prezidează prof. N. I. BARBU, vicepreședinte.

Ședința se deschide la ora 18³⁰.

Membri prezenți: N. I. Barbu, Al. Barnea, Al. Cizek, L. Coconeș, N. Corciu, G. Creția, E. Dobroiu, H. Dumitrescu, Vi. Dumitrescu, I. Fischer, C. Georgescu, Al. Giurgea, M. Gramatopol, Al. Graur, Gh. Guțu, M. Guțu, M. Iliescu, M. Ionescu-Baldovin, R. Iordache, Tr. Lăzărescu, L. Lupaș, L. Macarie, M. Manolescu, A. Marcu, Fl. Mateescu-Demetrescu, Gh. Mușu, Margareta Nasta, V. Nicolae, M. Nicolaescu, S. Nicolau, N. I. Niculiță, M. V. Petrescu, A. Piatkowski, A. Pirvulescu, C. Poghir, E. Poghir, Aurel Popescu, Sebastiană Popescu, Cl. Popovici, M. Russu, C. Săndulescu, Gh. Sirbu, D. Slușanschi, J. Unguru-Vilan, Teodora Vasilescu, M. Vornicu-Calangiu, L. Wald, J. Zezeanu.

Invitați: G. Betea, F. Ionescu, G. Mirza, A. Popescu, M. Trușăș.

Neerolog. Prof. N. I. Barbu evocă figura prof. D. MARMELIUC, decedat în 1 noiembrie. Adunarea păstrează un moment de reculegere.

Alegeri de noi membri. Au fost aleși membri ai Societății: Prof. SILVIA MARIANA ANDREI (recomandată de I. FISCHER și prof. E. DOBROIU), prof. LIVIU OCTAV ANDREI (recomandat de I. FISCHER și prof. E. DOBROIU), prof. LELIA THEODOSIU (recomandată de acad. AL. GRAUR și prof. M. IONESCU-BALDOVIN), GABRIELA MÎRZA (recomandată de prof. P. CREȚIA și I. FISCHER).

Prezentări de lucrări recente. Prof. E. DOBROIU: J. Sullivan, *The Satyricon of Petronius*, Londra, 1968; H. Haffter, *Terenzio e la sua personalità artistica*, Roma, 1969. I. FISCHER: Al. Graur, *Scrieri de ieri și de azi*, București, 1970; K. Büchner, *Drei Essays*, Stuttgart, 1970.

Comunicare. Acad. Al. GRAUR, *Accentul în latinește*. Se spune că accentul servește sau pentru a diferenția cuvintele compuse din aceleași foneme, sau pentru a marca granița între cuvinte. În latinește, accentul nu are loc fix decât din punctul de vedere al silabei penultime. El nu poate deci servi ca marcă a graniței și pe de altă parte nici nu poate

diferența cuvintele omografe. Aceasta este o dovadă că cele două funcții numile sînt secundare și accidentale. De fapt, accentul apare pentru că nu sîntem în stare să pronunțăm toate silabele cu aceeași intensitate sau la aceeași înălțime.

Discuții. Pun întrebări și prezintă observații: prof. TR. LĂZĂRESCU, M. NICOLĂESCU, I. FISCHER, C. POGHIRC, N. I. BARBU.

Prof. C. POGHIRC presupune pentru grupurile de tipul *uideas licet* un al doilea accent, de encliză, pe silaba finală a primului cuvînt.

Comunleare. Prof. E. DOBROIU, *Trimalchio și Maecenas*. Încă din secolul al XVI-lea s-a observat o asemănare între Trimalchio și Maecenas în ce privește felul singular de a purta palliumul: amîndoi își înveleau cu el și capul, lăsîndu-și afară doar urechile (Petr., *Satir.* 32, 1 sq.; Sen., *Epist.* 114, 6). După ce s-a cunoscut întregul text păstrat din *Cena*, s-a găsit un nou punct de contact între ei. Dictîndu-și epitaful, Trimalchio își adaugă agnomenul *Maecenatianus* (71, 12), ceea ce de la Mommsen încoace, se consideră a fi un semn de snobism. Prin asocierea de nume *Pompeius Maecenatanus*, Petronius poate că făcea aluzie la anumite realități din viața societății romane și din viața personală a lui Tiberiu. Deși indirect, Petronius a avut suficiente informații despre Maecenas, care a intrat în legendă, devenind, printre altele, simbol al trîndăviei. În înfățișarea fizică Trimalchio probabil că seamănă și cu Maecenas la corpolență și chelie. Portretul personajului istoric, scriitorul l-a acomodat parțial la personajul său literar, în sensul unei aplicări răsturnate. În posibilitatea de a-și satisface orice plăceri, din care pe prim plan apar cele ale mesei, se arată egoist. Jocul cu mingea îl practică înainte de masă. Îmbracă haine de tip străin și din stofe străine după un gust vulgar. Îi plac plantele numai pentru roade, iar păsările numai gătit. Discută la masă filologie cu greșelile și cu agresivitatea incultului. Face literatură fără să cunoască reguli elementare de tehnică poetică. Îi place muzica numai acută, executată cu vocea sau cu trîmbița.

Mausoleul lui Maecenas se afla pe Esquillin, pe unde scriitorul a umblat mult. După G. B. Pighi, în mausoleu se afla înscris pe cinci plăci de marmură textul elegiilor sau elegiei în *Maecenatem* (*Annotationes in Maecenatem*, în „Euphrosyne”, vol. I, 1957, p. 61). Confruntînd acest text cu cel al *Satiriconului*, ne apar un număr mare de coincidențe în ce privește coexistența unor cuvinte ieșite din comun, succesiunea unor motive, amplasarea unor unități poetic-tehnice. Ca de obicei, Petronius face aplicări parodistice. Coincidențele obvin mai întîi acolo unde e de așteptat, în capitolul testamentului și al monumentului funerar (71 la editori). E pusă aici la contribuție placa II, adică prima placă utilă unei inspirații. Aceeași placă, apoi și următoarele își au reflectarea în versuri ale poemului despre războiul civil (cap. 119—124). Tot cu precădere la versuri apar coincidențe și în alte capitole (108 sq., 126, 134).

Discuții. Prezintă observații prof. N. I. BARBU, C. POGHIRC, I. FISCHER, TR. LĂZĂRESCU.

Ședința se ridică la ora 20.

CXXXV

ȘEDINȚA DIN 3 DECEMBRIE 1970

Prezidează acad. AL. GRAUR, președinte.

Ședința se deschide la ora 18¹⁵.

Membri prezenți: N. I. Barbu, V. Barbu, L. Buzdugan, M. Capoianu, L. Cocone, D. Crăciun, I. Fischer, C. Georgescu, Al. Giurgea, Al. Graur, Al. Horhoianu, Tr. Lăzărescu, M. Manolescu, A. Marcu, M. Marinescu-Himu, G. Mirza, Gh. Nencescu, M. Nicolaescu,

S. Nicolau, R. Niculescu, M. V. Petrescu, A. Piatkowski, A. Pirvulescu, E. Poghirc, David Popescu, Cl. Popovici, M. Russu, C. Săndulescu, N. Ș. Tanașoca, M. Tițu-Băluță, Teodora Vasilescu, R. Vulpe, J. Zezeanu.

Invitați: Cornel Popescu, Ec. Vulpe.

Informare. Acad. AL. GRAUR dă amănunte asupra audienței pe care o delegație a Biroului Societății a avut-o la Ministrul Învățămîntului pentru a discuta organizarea viitorului Congres „Eirene” și situația limbii latine în școala secundară.

Luînd apoi cuvîntul, prof. N. I. BARBU arată că s-a prezentat în două rînduri în audiență la Ministrul Învățămîntului, însoțit de o delegație a catedrei de filologie clasică, pentru a preveni o nouă reducere a numărului orelor de latină; în acest sens a înaintat Ministrului și un memoriu scris.

Alegeri de noi membri. A fost ales membru al Societății: prof. NICOLAE FRECEA (recomandat de M. IRIMIA și prof. R. VULPE).

Prezentări de lucrări recente. Prof. M. MARINESCU-HIMU: S. Noica, *Antologie lirică greacă*, București, 1970. Prof. TR. LĂZĂRESCU: *Vita Latina*, 1969—1970. I. FISCHER: V. Buescu, *Introdução a cultura classica*, Lisabona, 1970; V. Väänänen, P. Castrén, II. Lilius, *Graffiti del Palatino. II. Domus Tiberiana*, Helsinki, 1970; H. Dahlmann, *Zur Ars grammatica des Marius Victorinus*, Mainz-Wiesbaden, 1970.

Comunleare. Prof. V. VULPE, *Fulgerul lui Iuppiter în bătălia de la Tapae. Scena XXIV* (Cichorius) de pe relieful Columnei Traiane, reprezentînd lupta de la Tapae (Poarta de Fier a Transilvaniei) din vara anului 101 e.n., cuprinde, printre altele, două elemente foarte importante a căror semnificație n-a fost suficient lămurită pînă acum. E mai întîi figura alegorică a lui Iuppiter Tonans aruncîndu-și fulgerul împotriva dacilor, apoi un grup de daci accidentați care ocupă colțul de jos din dreapta al scenei, departe de luptă. În general există un acord în interpretarea alegoriei ca simbolizînd o puternică furtună care a favorizat atacul roman, dar nimeni n-a observat legătura dintre imaginea lui Iuppiter și grupul de accidentați daci, care se prăbușesc izbiți de o forță invizibilă și dintre care unul, un tînăr imberb, a sucombat, iar trupul său inert e purtat cu pietate pe brațe de niște comați îndurerați. Atitudinea zeului, îndreptîndu-și privirea și lovitura exact în direcția grupului, arată totuși clar că respectivii accidentați nu sînt niște răniți obișnuiți, ci niște ostași din preajma postului de comandă al lui Decebal, care au fost atinși de fulger. Tînărul fulgerat este, fără îndoială, un personaj nobil important, poate chiar o rudă apropiată a regelui dac. Din aceste constatări reiese că întîlnirea războinică de la Tapae n-a fost decisivă de forța armelor, ci de intervenția unui fenomen ceresc, care, prin aparențele sale supranaturale, a impresionat adînc oastea dacă, obsedată de superstițiile religiei sale uraniene, și a determinat-o să rupă lupta abia începută și să se retragă în ordine spre interiorul Daciei, așa cum se vede în scena următoare, XXV. Lupta de la Tapae, departe de a corespunde bătăliei singeroase și culminante de care vorbește Cassius Dio (LXVIII, 8, 2), a fost un episod scurt, întrerupt foarte curînd după ce începuse. În scena XXIV a Columnei, dacii sînt înfățișați ca rezistînd cu dîrzenie, fără nici un semn de șovăire, iar din partea romanilor nu luptă decît trupele ușoare ale auxiliarilor, în vreme ce legiunile așteaptă cu arma la picior, fără să mai aibă prilejul de a interveni. Descrierea cruntă de la Cassius Dio, defectuos excerptată de epitomatorul Xiphilinus, nu se poate referi la această ciocnire nehotărîtă prin arme, ci la bătălia amplă și decisivă de la Adamclisi din 102, din scenele XL—XLI ale Columnei (cf. St Cl. VI, 1964, p. 215 sqq).

Discuții. Pun întrebări și prezintă observații: prof. A. PIATKOWSKI, M. MARINESCU-HIMU, V. BARBU, N. I. BARBU, TR. LĂZĂRESCU.

V. BARBU se întreabă dacă imaginea lui Iupiter de pe Coloana traiană n-ar putea fi pusă în legătură cu cultul imperial și nu ar avea ca semnificație invocarea de către romani a protecției zeului suprem.

Ședința se ridică la ora 20⁰⁵.

CXXXVI

ȘEDINȚA DIN 7 IANUARIE 1971

Prezidează acad. AL. GRAUR, președinte.

Ședința se deschide la ora 18³⁰.

Membri prezenți: L. Andrei, V. Bălăianu, G. Bunescu, L. Buzdugan, E. Dobroiu, A. Donciu, I. Fischer, C. Georgescu, Val. Georgescu, Al. Graur, G. Mirza, A. Mocanu, Ș. Papadima, A. Piatkowski, D. M. Pippidi, E. Poghirc, C. Popescu, David Popescu, Elena Popescu, M. Russu, C. Săndulescu, C. Stancu, L. Tudoran, Teodora Vasilescu, R. Vulpe.

Informații. Prof. D. M. PIPPIDI dă amănunte asupra ședinței Biroului FIEC ținută la Paris în luna noiembrie. S-a hotărât ținerea unei Adunări Generale a Federației în vara 1972 la Izmir (Smirna), cu ocazia căreia va avea loc și un colocviu de studii clasice. Viitorul Congres internațional va avea loc în 1974, la Madrid, sub președinția prof. M. Galiano avînd ca principală temă prezența clasicilor în literaturile actuale. În numele Federației, prof. M. Durry, președinte, și J. Ernst, secretară, au făcut un demers la UNESCO pentru sprijinirea învățămîntului limbilor clasice.

Acad. AL. GRAUR informează adunarea asupra demersurilor făcute, în numele Biroului Societății, de către acad. C. Daicoviciu în favoarea îmbunătățirii predării limbilor clasice în învățămîntul secundar.

Alegeri de noi membri. Au fost aleși membri ai Societății: prof. ECATERINA D. FAUR (recomandată de prof. N. BARAN și TR. DIACONESCU), prof. GH. PITIC (recomandat de prof. ȘT. CUCIUREANU și O. TCACIUC), prof. DESPINA MINCU (recomandată de prof. E. DOBROIU și A. PIATKOWSKI).

Prezentări de lucrări recente. I. FISCHER: E. Burck, *Die Frau in der griechisch-römischen Antike*, München, 1969.

Comunleare. Prof. DAVID POPESCU, *Analiza textelor latine literare în învățămîntul liceal*. Interpretarea textului literar este prezentată ca munca cea mai grea cu elevii de liceu în orele de latină, dar și cea mai prețioasă sub raport instructiv-educativ. O analiză literară cere pregătire și talent în relevarea frumuseților unei opere și dificultatea acestei lucrări delicate se accentuează și mai mult la limba latină, pe care elevii, în ore puține, nu ajung s-o stăpînească în asemelea măsură, încît să poată aprecia critic ei înșiși valoarea literară a unui text. De aceea unii profesori renunță la partea de comentariu literar și-și concentrează atenția asupra aparatului de traducere, considerînd suficiente observațiile incidentale privitoare la arta scriitorului. Autorul socotește că interpretarea literară a unui text este posibilă chiar în limitele actuale ale programei și se indică unele căi prin care școlarii pot fi puși în contact mai strîns cu valorile artistice ale clasicismului antic. În afară de analiza textelor traduse în clasă, aceste valori pot fi prezentate și la lecțiile introductive sau la caracterizările generale, în cercul de specialitate sau cu prilejul vizitelor la muzee. Lecturi suplimentare în traduceri bune, albume cu repro-

duceri de artă, studii asupra culturii greco-romane sau opere inspirate din această cultură sînt materiale ajutătoare, prin care limba latină își îndeplinește una din funcțiile ei educative în liceu : cultivarea gustului pentru frumos, exprimat în opere de valoare perenă.

Discuții. Pun întrebări și prezintă observații : prof. V. BĂLĂIANU, G. BUNESCU, I. FISCHER, R. VULPE, GH. NENCESCU, acad. AL. GRAUR.

V. BĂLĂIANU insistă asupra urgenței unor instrumente de lucru auxiliare și în primul rînd al unor antologii și ediții bilingve.

G. BUNESCU socotește necesară îmbunătățirea manualelor, atît din punctul de vedere al calității și al caracterului reprezentativ al textelor, cît și din cel al prezentării tehnice. De asemenea ar trebui modificată orientarea examenului de bacalaureat, astfel ca acesta să nu rămînă o simplă probă de memorare a unor reguli gramaticale.

GH. NENCESCU arată că față de numărul înflm de ore acordat limbii latine, ponderea ridicată a expunerilor gramaticale este inevitabilă, gramatica fiind punctul de plecare al înțelegerii corecte a textelor și deci premisa indispensabilă a oricărei analize stilistice.]

Acad. AL. GRAUR consideră că predarea gramaticii nu trebuie să piardă din vedere scopul esențial al învățămîntului limbii latine, acela de a permite elevilor înțelegerea textelor.

Diverse. Secretariatul dă informații asupra Adunării Generale a Filialei Iași, ținută în 15 decembrie 1970. Biroul pe anul 1970—1971 a fost constituit precum urmează : prof. O. TCACIUC (președinte), N. GOSTAR (vicepreședinte), C. CĂLINESCU (secretar), N. BARAN (casier), GH. CONDURACHE ; comisia de cenzori este compusă din prof. C. CHIRCU și I. GHEORGHÎȚĂ.

Ședința se ridică la ora 19⁰⁰.

CXXXVII

ȘEDINȚA DIN 4 FEBRUARIE 1971

Prezidează acad. AL. GRAUR, președinte.

Ședința se deschide la ora 18¹⁵.

Membri prezenți : L. Andrei, V. Barbu, Al. Barnea, A. Bădulescu-Calangiu, L. Buzdugan, E. Cizek, N. Corciu, D. Crăciun, E. Dobroiu, I. Fischer, C. Georgescu, Val. Georgescu, Al. Graur, L. Lupaș, G. Mîrza, Gh. Nencescu, V. Nicolae, A. Petre, Z. Petre, M. V. Petrescu, A. Piatkowski, D. M. Pippidi, E. Poghirc, David Popescu, Sebastiana Popescu, M. Russu, D. Slușanschi, Iorgu Stoian, A. Ștefan, M. Vornicu-Calangiu, R. Vulpe, J. Zezeanu.

Invitați : C. I. Cîrligel, C. Dănciuloiu, Al. S. Ștefan.

Alegeri de noi membri. A fost ales membru al Societății : GHEORGHE CHIRIȚESCU (recomandat de prof. C. CĂLINESCU și N. BARAN).

Prezentări de lucrări recente. Prof. R. VULPE : *Fontes historiae Dacoromanae*, II, Bucu-rești, 1970. Prof. E. CIZEK : J.-M. Croisille, *Les natures mortes campaniennes*, Bruxelles, 1965 ; P. H. Schrijvers, *Horror ac diuina puella*, Amsterdam, 1970. Prof. E. DOBROIU : D. M. Pippidi (ed.), *Arte poelice : Antichitatea*, București, 1970 ; E. Cizek, *Evoluția romanului antic*, București, 1970.

Comunicare. Prof. ZOE PETRE, *Teme dominante și atitudini politice în „Cei șapte contra Tebei”*. (Vezi Studii clasice, XIII, 1971, p. 15—28.)

Discuții. Pun întrebări și prezintă observații : prof. E. CIZEK, A. PIATKOWSKI, DAVID POPESCU, D. M. PIPPIDI.

Prof. D. M. PIPPIDI subliniază felul judicios în care autoarea, respingând identificările situațiilor și personajelor din tragedie cu cele din actualitatea imediată, a scos în evidență mesajul de etică civică cuprins în „Cei șapte”.

Diverse. Secretariatul dă informații asupra activității Filialei din Constanța, care și-a ținut Adunarea Generală în 15 decembrie 1970; a fost ales următorul Birou : A. RĂDULESCU (președinte), T^{ra}. LAZAROVICI (vicepreședinte), M. IRIMIA (secretar), I. ROȘCULEȚ (casier) și C. DABA.

De asemenea anunță că la controlul financiar efectuat de organele Ministerului Învățămîntului s-a constatat că restanțele cotizațiilor totalizează suma de 6 840 lei.

Prof. D. M. PIPPIDI dă precizări asupra situației volumului XIII al Studiilor clasice. Pentru ca volumul XIV să poată apărea înaintea Congresului „Eirene”, proiectat pentru aprilie, 1972, s-a fixat ca dată extremă de predare a contribuțiilor 1 iunie 1971.

Ședința se ridică la ora 19⁰⁰.

CXXXVIII

ȘEDINȚA DIN 4 MARTIE 1971

Prezidează acad. AL. GRAUR, președinte.

Ședința se deschide la ora 18⁰⁰.

Membri prezenți : L. Andrei, I. Banu, N. I. Barbu, Al. Barnea, D. Crăciun, E. Dobroiu, H. Dumitrescu, M. Duțescu, I. Fischer, Al. Giurgea, Al. Graur, Al. Horhoianu, M. Manolescu, A. Marcu, M. Marinescu-Himu, Ș. Mironescu, M. Nicolaescu, R. Niculescu, C. Noica, A. Piatkowski, D. M. Pippidi, E. Poghire, M. Popa, Aurel Popescu, David Popescu, Teodor Popescu, M. Russu, D. Slușanschi, L. Teodosiu, A. Țurcanu, R. Vulpe, T. Weiss.

Invitați : Cl. Bojin, A. Militaru, Corneliu Popescu.

Informații. Acad. AL. GRAUR dă amănunte asupra unei noi audiențe obținute de Biroul Societății la Ministrul Învățămîntului, cu scopul de a urgenta formalitățile necesare organizării celui de al XII-lea Congres „Eirene”. A fost pusă din nou problema învățămîntului limbii latine.

Alegeri de noi membri. A fost ales membru al Societății : prof. CLAUDIU BOJIN (recomandat de prof. N. I. BARBU și I. FISCHER).

Prezentări de lucrări recente. I. FISCHER : Ilona Opelt, *Griechische Philosophie bei den Arabern*, München, 1970.

Comunleare. Prof. I. BANU, *Concluzii la o reluare a studiului platonismului*. Concluzie a unui studiu asupra dialecticii platoniciene, în care autorul urmărește procesul intern al mișcării gândirii lui Platon, comunicarea prezintă această mișcare ca pe o autodezbatere. De-a lungul acestei mișcări se constată trecerea concepției ideilor prin trei structuri succesive. Platon pare a-și încheia cariera cu sentimentul unui eșec. Acest sentiment ar fi determinat pe de o parte de faptul că principiul ideii non-contradictorii apare indispensabil, pe de altă parte de faptul că principiul heraclitic al contradicției i se impune irezistibil, obligându-l să renunțe la teze de primă importanță. În lumina criticii moderne, acest eșec doborâște însă valoarea unui succes, căci

În fond el reprezintă autocritica platoniciană a sistemului ideii, marcând totodată una din cele mai de seamă contribuții antice la istoria dialecticii.

Discuții. Pun întrebări și prezintă observații prof. N. I. BARBU și C. NOICA.

Prof. N. I. BARBU atrage atenția asupra raportului dintre evoluția filozofiei lui Platon și experiența siciliană; misticismul lui Platon a făcut ca acesta să fie adoptat de creștinism.

C. NOICA subliniază câteva aspecte din comunicare, pe care le consideră că aduc elemente noi în interpretarea platonismului: în primul rând plasarea heracliteismului lui Platon în a doua perioadă a creației filozofului, și nu în prima. Se întreabă însă, în legătură cu aceasta, cum au fost interpretate Ideile și ce rădăcini din Ideile- număr, cum conviețuiește, cu alte cuvinte, un Platon pitagoreizant cu un Platon heracliteizant.

Diverse. Secretariatul dă informații cu privire la proiectatul Congres „Eirene”, care ar urma să se țină la Cluj, între 4 și 8 aprilie 1972, sub președinția acad. C. Daicoviciu. Tematica va fi următoarea: I. Lingvistică: Vocabulare tehnice și vocabulare speciale în greacă și latină; II. Istorie literară: Proza narativă la greci și la romani; III. Istorie: Secolul II e.n.; IV. Istoria filozofiei, a științelor și a religiei: Receptarea de către greci și romani a culturii populațiilor supuse sau colonizate; V. Arheologic: Descoperiri recente pe teritoriul țărilor membre ale Comitetului „Eirene”. Pe marginea Congresului se proiectează ținerea a două colocvii: un „seminarium epigraphicum” și un colocviu micenologic.

Ședința se ridică la ora 19⁰⁰.

CXXXIX

ȘEDINȚA DIN 1 APRILIE 1971

Prezidează acad. AL. GRAUR, președinte.

Ședința se deschide la ora 18¹⁵.

Membri prezenți: I. Banu, N. I. Barbu, V. Bălăianu, Cl. Bojin, I. G. Coman, N. Corciu, D. Crăciun, H. Dumitrescu, Vl. Dumitrescu, I. Fischer, C. Georgescu, Al. Giurgea, Al. Graur, Al. Horhoianu, Tr. Lăzărescu, M. Manolescu, M. Marinescu-Himu, G. Mirza, Margareta Nasta, M. Nicolaescu, S. Nicolau, R. Niculescu, M. V. Petrescu, A. Piatkowski, D. M. Pippidi, E. Poghirc, David Popescu, Cl. Popovici, Gh. Sirbu, L. Teodosiu, M. Tîțu, R. Vulpe, J. Zezeanu.

Invitați: C. Costescu, C. Dănciuoiu.

Informații. Acad. AL. GRAUR informează adunarea despre constituirea, pe lângă Ministerul Învățământului, a unei comisii, prezidate de acad. C. DAICOVICIU, în a cărei sarcină intră recomandarea de măsuri pentru îmbunătățirea învățământului limbilor clasice. În urma primelor ședințe de lucru s-a propus Ministerului următoarea repartitie a orelor pentru școlile de cultură generală: clasa a VIII-a generală: 2 ore pe săptămână limba latină (concepută ca o introducere la limba română); clasele IX—XII, secția umanistă: câte 3 ore pe săptămână, limba latină; clasele IX—XII, liceele clasice de specialitate: 6 ore pe săptămână, limba latină, 4 ore pe săptămână, limba greacă. Comisia și-a alcătuit primele colective de lucru: cel dintâi pentru elaborarea programei și manualului destinat clasei a VIII-a; cel de al doilea, pentru programa secției umaniste.

Alegeri de noi membri. Au fost aleși membri ai Societății: VICTOR HEINRICH BAUMANN (recomandat de prof. VL. ILIESCU și M. IRIMIA) și prof. MARIA DRUGĂ (recomandată de prof. A. RĂDULESCU și VL. ILIESCU).

Prezentări de lucrări recente. Prof. M. MARINESCU-HIMU : *Théophile Corydalée, Introduction à la logique* (ed. Ath. Papadopoulos, Cl. Tsourkas, trad. C. Noica), București, 1970. Prof. TR. LĂZĂRESCU : *Vita Latina*, 41. Prof. I. G. COMAN : D. Tsamis, *Διαλεκτική φύσις τῆς διδασκαλίας Γρηγορίου τοῦ θεολόγου*, Salonik, 1969; *Studii Teologice*, XXII, 1970, 7 — 8. I. FISCHER : S. Frei-Korsunsky, *Griechische Wörter aus lateinischer Überlieferung*, Zürich, 1969. Prof. N. I. BARBU : D. Păcurariu, *Clasicismul românesc*, București, 1971.

Comunleare. Prof. N. I. BARBU, *Categorii sociale la Tacit*. Nici în studiile generale asupra lui Tacit, cum sînt acelea, cităm pe cele mai recente, ale lui Syme, Paratore, Borszák, nici în articolele și studiile care tratează probleme speciale nu se găsește un studiu sistematic asupra claselor și categoriilor sociale la Tacit. Această stare de lucruri a cauzat comunicarea de față. O cercetare exhaustivă a momentelor în care apar, în opera lui Tacit, diferitele clase sociale însoțite sau nu de aprecierile istoricului, arată fără nici o îndoială următoarele : (1) Tacit nu dovedește simpatie sau antipatie pentru nici o categorie socială, considerată în chip absolut. Nu se poate vorbi deci de judecăți apriorice asupra unei clase sociale sau alta. (2) Atitudinea lui față de sclavi, de plebe, de cavaleri, de aristocrația senatorială depinde de momentul istoric și de modul în care se manifestă o categorie socială sau alta. (3) Toate sentimentele și judecățile de valoare ale istoricului, implicite sau explicite, sînt dictate de idealul său social, politic și moral, pe care-l avea sădit adînc în suflet și care, cu sau fără voia istoricului, li dicta, conștient sau inconștient, toate atitudinile față de clasele sociale. (4) Idealul său social, politic și moral era vechea republică romană, în care o aristocrație cu înalte idealuri de moralitate și demnitate lupta pentru gloria Romei, afirmîndu-și superioritatea etică și politică față de celelalte clase și categorii sociale. (5) Pentru sclavi Tacit are, îndeobște, disprețul stăpînului de sclavi, totuși el nu ezită să pună în lumină meritele sclavilor și libertților cînd aceștia înțeleg să se sacrifice pentru interesele și viața stăpînilor. În schimb, sclavii care se înfruptau din pomenile lui Nero sînt numiți de istoric *deterrimi seruorum* „cei mai netrebnici sclavi”. Epicharis întrunește toate elogiile istoricului pentru că, spre deosebire de lașitatea unor oameni liberi, n-a denunțat pe participanții la conspirația lui Piso. Plebea este numită *sordida* cînd aplaudă pe Nero, dar este *valida* pe vremea republicii, cînd lupta pentru libertate și onoruri. Cea mai mare amărăciune i-o procură istoricului celelalte categorii ale clasei libere, cavalerii, aristocrației și membrii senatului, cînd dau, în cele mai diferite ocazii, dovadă de lașitate, servilism, supunere pentru meschinele interese personale. Istoricul are cuvinte directe pentru aceia care nu puteau justifica servilismul față de împărați nici măcar prin nevoia apărării unor interese materiale personale. Tacit este conștient că forma de guvernămînt a imperiului nu se mai poate schimba, dar ar voi din partea împăraților mai puțin exces de dorință de putere, iar din partea conducătorilor mai multă demnitate și seriozitate.

Discuții. Pun întrebări și prezintă observații : prof. TR. LĂZĂRESCU, R. VULPE, VL. DUMITRESCU, DAVID POPESCU, I. G. COMAN, D. CRĂCIUN, acad. AL. GRAUR.

Pentru prof. R. VULPE explicația atitudinii lui Tacit constă în faptul că, bazat pe continuitatea unor forme constituționale, nu înțelege schimbările sociale și politice profunde care s-au produs odată cu imperiul; idealul său republican se îmbină cu iluzia că regimul republican continua și sub noua formă de guvernămînt.

Prof. VL. DUMITRESCU : atitudinea diferențiată a lui Tacit se explică prin poziția sa de clasă : în timp ce pentru clasele inferioare nu arată decît dispreț, invocă principii morale cînd judecă actele senatorilor și ale nobililor.

Prof. I. G. COMAN arată că Tacit nu era interesat de evoluția societății; el ignoră creștinismul care proclama egalitatea dintre sclavi și stăpîni.

Acad. AL. GRAUR consideră că Tacit era conștient de ireversibilitatea evoluției regimului politic și, deci, de imposibilitatea întoarcerii la Republică; nu înțelegea însă că regimul imperial reprezintă o fază evoluată a istoriei societății romane.

Diverse. Secretariatul dă informații asupra activității filialei Constanța.

Ședința se ridică la ora 20¹⁰.

CXL

ȘEDINȚA DIN 6 MAI 1971

Prezidează prof. N. I. BARBU, vicepreședinte.

Ședința se deschide la ora 18³⁰.

Membri prezenți: N. I. Barbu, Al. Barnea, D. Crăciun, C. Drăgulescu, I. Fischer, Fl. Fugariu, C. Georgescu, Al. Giurgea, M. Guțu, D. Mincu, Margareta Nasta, M. Nasta, Gh. Nencescu, M. Nicolaescu, A. Piatkowski, D. M. Pippidi, C. Poghiric, E. Poghiric, David Popescu, Elena Popescu, J. Zezeanu.

Invitați: M. Alexianu, N. Georgescu, E. Popescu.

Alegeri de noi membri. A fost aleasă membră a Societății prof. CORNELIA LUCIA FRIȘAN (recomandată de prof. N. LASCU și D. PROTASE).

Prezentări de lucrări recente. I. FISCHER: *FU-Pressedienst Wissenschaft*, 2, Jan. 1971 (Aristoteles-Archiv).

Comunicare. Prof. M. NASTA, *Structura textului și organizarea discursurilor în poemele homerice*. (Vezi Studii clasice, XIII, 1971, p. 191—200.)

Discuții. Pun întrebări și participă la discuții: prof. C. POGHIRIC, N. I. BARBU, A. PIATKOWSKI.

Prof. C. POGHIRIC explică anumite trăsături compoziționale ale cînturilor în general și ale discursurilor homerice în particular prin caracterul de improvizație, bazată pe o puternică tradiție rapsodică; aduce analogii din folclorul românesc.

Prof. N. I. BARBU socotește că din discrepanțele dintre discursuri nu se pot trage concluzii privind compoziția de ansamblu a poemelor homerice, structura discursurilor fiind determinată de scopul lor.

Diverse. Secretariatul dă informații asupra activității filialelor Cluj și Constanța. Filiala Cluj a ținut la 1 februarie Adunarea Generală, alegînd următorul Birou: Prof. N. LASCU (președinte), prof. A. BODOR (vicepreședinte), D. PROTASE (secretar), V. DIACONU (casier), ANA GROZĂ-NEGREANU (membru, cu sarcina de responsabilă a cercului pedagogic), T. WEISS și T. SOROCEANU (cenzori).

Ședința se ridică la ora 20¹⁰.

CXLI

ȘEDINȚA EXTRAORDINARĂ DIN 27 MAI 1971

Prezidează prof. N. I. BARBU, vicepreședinte.

Ședința se deschide la ora 18³⁰.

Membri prezenți: N. I. Barbu, G. Bunescu, G. Creția, R. Cristescu-Ocheșanu, C. Drăgulescu, H. Dumitrescu, I. Fischer, Al. Giurgea, L. Lupaș, A. Marcu, G. Mirza, Margareta

Nasta, M. Nasta, Gh. Nencescu, M. Nicolaescu, N. I. Niculiță, D. M. Pippidi, A. Pirvulescu, E. Poghirc, David Popescu, Sebastiana Popescu, M. Russu, D. Slușanschi, N. I. Ștefănescu, N. Ș. Tanașoca, L. Teodosiu, J. Zezeanu.

Invitați: P. Chantraine, R. Chantraine, S. Nicolescu, Cornel Popescu.

Prof. N. I. BARBU salută prezența prof. P. CHANTRAINE, membru al Institutului Franței, care, invitat al Academiei, a acceptat să țină o comunicare în fața membrilor Societății.

Conferință. Prof. P. CHANTRAINE, *La famille de grec φοῖνιξ*. (Vezi mai sus, p. 7—15.)

Ședința se ridică la ora 19²⁰.

CXLII

ȘEDINȚA DIN 3 Iunie 1971

Prezidează acad. AL. GRAUR, președinte.

Ședința se deschide la ora 18¹⁵.

Membri prezenți: A. Aricescu, N. I. Barbu, G. Bunescu, D. Crăciun, R. Cristescu-Ocheșanu, H. Dumitrescu, Vl. Dumitrescu, I. Fischer, C. Georgescu, Al. Giurgea, Al. Graur, Al. Horhoianu, Vl. Iliescu, L. Lupaș, M. Marinescu-Himu, D. Mincu, G. Mirza, Gh. Nencescu, M. Nichita, V. Nicolae, M. Nicolaescu, S. Nicolau, M. V. Petrescu, E. Poghirc, Ana Popa, David Popescu, Sebastiana Popescu, D. Slușanschi, A. Tuzu, J. Zezeanu.

Invitați: M. Alexianu, C. Dănciuloiu.

Informație. Prof. N. I. BARBU prezintă lucrările „Mesei rotunde a latinității” (*Conuiuium Italicum de Latinitate*), organizate de Academia internațională pentru propaganda culturală și de Universitatea din Salerno (Salerno, 28—29 aprilie 1971). Obiectul mesei rotunde l-a constituit evaluarea rezultatelor Congresului de la București al latinistilor (1970) și adoptarea unor măsuri și recomandări privind consolidarea învățămîntului limbii latine (periodice redactate în latinește, programe de învățămînt etc.).

Alegeri de noi membri. A fost aleasă membră a Societății prof. STELA NICOLESCU (recomandată de prof. L. TEODOSIU și C. DRĂGULESCU).

Prezentări de lucrări recente. Prof. M. MARINESCU-HIMU: N. D. Papakhatzi (ed.), Πρωσανίου Ἑλλάδος περιήγησις: Κορινθιακά, Λακωνικά, Atena, 1963. I. FISCHER; Dante, *Opere minore* (trad. F. Băllăceanu, Margareta Nasta, P. Creția etc.), București, 1971.

Comunicare: Prof. R. CRISTESCU-OCHEȘANU, *Controverse recente privind cronologia lui Macrobius*. (Vezi mai sus, p. 231—237.)

Discuții. Prezintă observații prof. N. I. BARBU, VL. ILIESCU și I. FISCHER.

Comunicare. I. FISCHER, *Vocabularul poetic al lui Naevius*. (Vezi Studii clasice, XIII, 1971, p. 77).

Discuții. Prezintă observații prof. N. I. BARBU.

Diverse. Acad. AL. GRAUR anunță că volumul XIII al Studiilor clasice va apărea cu o oarecare întârziere.

Secretariatul anunță că s-a obținut autorizația oficială pentru ținerea Congresului „Eirene”; acesta va avea loc între 2 și 7 octombrie, cu tematica anunțată anterior.

De asemenea, informează pe cei prezenți că profesorului K. Büchner, care ne-a vizitat de curind, i-a fost decernat de către Universitatea din Glasgow titlul de doctor honoris causa.

Ședința se ridică la ora 20⁰⁰.

CXLIII

ȘEDINȚA DIN 4 NOIEMBRIE 1971

A d u n a r e g e n e r a l ă a n u a l ă

Prezidează acad. AL. GRAUR, președinte.

Ședința se deschide la ora 18¹⁵.

Membri prezenți: I. Acsan, I. Banu, N. I. Barbu, V. Bălăianu, G. Bunescu, C. Chircu, Al. Cizek, I. G. Coman, N. Corciu, Tr. Costa, D. Crăciun, M. Crișan, C. Drăgulescu, Vl. Dumitrescu, I. Fischer, C. Georgescu, Al. Giurgea, Al. Graur, Al. Horhoianu, M. Ionescu-Baldovin, M. Irimia, Tr. Lăzărescu, L. Lupaș, A. Marcu, M. Marinescu-Himu, G. Mirza, Gh. Nencescu, M. Nichita, V. Nicolae, M. Nicolaescu, S. Nicolau, M. V. Petrescu, D. M. Pippidi, C. Poghirc, Ana Popa, Aurel Popescu, Elena Popescu, Sebastiană Popescu, Cl. Popovici, D. Protase, C. Săndulescu, P. Sfetețu, D. Slușanschi, Iorgu Stoian, N. I. Ștefănescu, O. Teaciu, L. Teodosiu, Teodora Vasilescu, R. Vulpe, L. Wald, J. Zezeanu.

Neputând participa la Adunarea generală, din motive de forță majoră, au trimis adeziuni scrise, prin care își exprimă părerea cu privire la modificarea statutului sau se asociază la hotărârile majorității: I. Dumitrache, H. Dumitrescu, G. Pisoschi.

Raportul de activitate al Biroului pe anul 1970 – 1971, prezentat de prof. D. M. PIPPIDI:

Tovarășe și tovarăși,

Anul care se încheie, din existența Societății noastre, diferă întrucâtva de exercițiile precedente prin aceea că a pus Comitetului ales în octombrie trecut, pe lângă obișnuitele probleme de administrație internă, pe care le cunoașteți din totdeauna, unele îndatoriri noi, cărora a încercat să le facă față după puteri.

Ca să încep cu faptele cunoscute, abia dacă trebuie să mai amintesc că reuniunile noastre de lucru s-au succedat cu regularitate, potrivit unui program care ne-a oferit, ca în anii trecuți, comunicări din felurite domenii ale științei antichității. În această ordine de idei, vreau să arăt că, fără să fie extrem de numeroasă sau măcar direct proporțională cu numărul mare de membri la care am ajuns — peste 300 în iunie trecut — asistența la ședințele lunare a fost în general satisfăcătoare. Că, aproape de fiecare dată, e vorba de același mănunchi de fideli, care urmăresc cu interes expunerile și însuflețesc discuțiile, o știți cu toții, și n-am nevoie s-o repet. Situația e întrucâtva firească în întocmirile de acest fel (e de ajuns să aruncați o privire pe procesele-verbale ale Societăților de studii latine sau grecești din Paris) și, dacă trebuie, nici vorbă, să regretăm că un prea mare număr din cei ce și-au exprimat dorința să facă parte din Societate se țin totuși departe de activitățile ei, ne putem mîngîia cu gîndul că — în 14 ani de existență — n-am fost niciodată puși în situația de a amina o ședință din lipsă de auditori.

În legătură cu conținutul comunicărilor — dacă nu mă înșel, 12 la număr, — am relevat împrejurarea că s-au referit la aspecte felurite ale culturii clasice — de la filologie și ling-

vistică la arheologie. Aș vrea să adaug că n-au lipsit nici preocupările de metodică (am avut de ascultat, din acest domeniu, o interesantă comunicare a tov. David Popescu) și că, dacă cele mai multe ne-au fost prezentate de colegi din București, măcar o dată ne-am bucurat de concursul unui oaspete de departe, profesorul Pierre Chantraine, plină mai ieri decanul ele- niștilor de la Sorbona.

La capitolul „publicații”, amintesc că volumul al XIII-lea din Studii Clasice a apărut încă din cursul verii, cu un sumar și în condiții grafice care nu desmint nici de data aceasta drumul ascendent al revistei noastre. În legătură cu sumarul, e poate de făcut observația că numărul mare de contribuții străine pe care le prezintă mai ales rubrica *Studii și comunicări* n-a fost anume căutat de noi, în sensul că n-au fost cerute autorilor, ci trimise de ei redacției spre publicare, ceea ce nu ne poate dect bucura, în măsura în care constituie dovada elocventă a prețuirii de care *Studite* se bucură din partea specialiștilor de prețutindenii.

În schimb, trebuie să consemnez cu regret eșecul silințelor noastre în alt sector al planului de tipărituri : colecția de texte bilingve, din cauza nerespectării angajamentelor asumate cu] doi sau trei ani în urmă de o seamă de virtuali editori. Ca să nu intru în prea multe detalii, precizez că — cu excepția] tov. prof. N. Barbu, care ne făgăduiește cărțile VI și VII din Tucidide pentru sfirșitul anului în curs — nici un alt colaborator nu ne-a înfățișat manuscrisul așteptat : cei mai mulți și-au schimbat gîndul și au renunțat cu totul, alții se mulțumesc să ne ceară termene mai depărtate. În aceste condiții — și dacă, așa cum sperăm, tov. Barbu nu ne va cere [și D-sa o păsuire — socotim să avem la dispoziție, încă în anul acesta, un prim manuscris ; două ne sînt anunțate pentru decembrie 1972 de tovarășii Traian Costa și Mihai Nasta (respectiv : Teofrast și Sofocle, *Oedip-rege*) ; alte două, pentru decembrie 1973, de] tov. Eugen Dobroiu și de tov. Gabriela Creția (Petroniu și Sallust), în sfirșit, nu ne lipsesc nici promisiunile pentru anii 1975 și 1976 : despre acestea, poate că e mai prudent să nu vorbim încă în termeni categorici.]

Unele lucruri importante sînt de spus și în legătură cu ceea ce numim de fiecare dată „relațiile” Societății cu instituții similare din străinătate. În această ordine de idei, am menționat înainte plăcuta vizită a profesorului Chantraine, care ne-a făcut aci o interesantă conferință, oferită apoi spre publicare în volumul al XIV-lea al revistei. Amintesc și participarea Secretarului Dv. la ședința de Birou a Federației Internaționale a Asociațiilor de Studii clasice, în care s-au luat hotărâri importante privitoare la organizarea în anul viitor a Adunării generale a Federației (probabil la Smirna) și a celui de-al VI-lea Congres internațional de Studii clasice (la Madrid, în toamna 1974).

Încă mai importante sînt însă, din punctul de vedere al bunului mers al Societății și al activității depuse de Comitetul ei în anul expirat, măsurile luate în vederea bunei desfășurări a Conferinței de studii clasice de la Cluj, în prima săptămîină a lui octombrie 1972. În această privință ați primit cu toții prima noastră circulară, larg difuzată în țară și peste hotare, așa că nu socot necesar să stărui asupra tematicii și a celorlalte aspecte practice ale reuniunii. Vreau doar să vă asigur că Ministerul Învățămîntului, organul nostru tutelar, ne-a făgăduit întregul său sprijin, material și moral, și să vă informez că răspunsurile primite plină în acest moment de la cei cărora li s-a trimis invitația de participare întrec cu mult așteptările noastre. Adeziuni călduroase ne-au venit nu numai din țară și din țările socialiste, prietene, cum era de așteptat, dar și din numeroase alte țări din Europa și chiar din America. Putem fi siguri de participarea la lucrările Conferinței de la Cluj a unui foarte mare număr de specialiști în toate ramurile științei antichității și, printre ei, a citorva învățați de mare faimă care-și propun să ne cerceteze țara pentru intlia oară. Profit de acest prilej pentru a îndemna pe cei ce nu ne-au trimis încă buletinul lor de înscriere s-o facă în cel mai scurt timp și atrag atenția fiecăruia asupra obligației ca subiectele pe care-și propun să le trateze să se încadreze strict în cele cinci teme ale Conferinței.

Tot în legătură cu întâlnirea din 1972, vreau să aduc la cunoștința Adunării hotărîrea noastră ca tomul XIV din Studiile clasice să apară oarecum în cinstea Conferinței internaționale: dacă se poate, cu un sumar mai îngrijit decît cele precedente și, oricum, la timp pentru a putea fi difuzat printre membrii Conferinței. Rog deci pe tovarășii care ne-au anunțat colaborarea lor la acest volum, fie că e vorba de studii, de cronici sau de recenzii, să ne predea manuscrisele înainte de sfîrșitul acestei luni, fiind bine lămurit că după 1 decembrie nu vom mai accepta materiale de la nimeni și sub nici un cuvînt.

Următorul subiect despre care mă simt dator să vă întretin, — măcar că nu-i vorba de o activitate de care plin astăzi n-ați fi avut știință, — e încercarea Societății de a obține de la conducătorii Ministerului Învățămîntului un regim mai favorabil pentru limba latină în programele liceale și chiar în școlile de cultură generală. În acest scop, o delegație în frunte cu tov. acad. C. Daicoviciu și cu președintele nostru a avut întrevederi cu tov. ministru M. Malița și cu adjunctul său tov. Traian Pop. La stăruința noastră, tovarășii miniștri au căzut de acord să se înființeze o Comisie consultativă pentru învățămîntul clasic, sub președinția tov. Daicoviciu și avînd în componența ei mai mulți membri ai Comitetului Societății, însărcinată să elaboreze și să prezinte Ministerului propuneri de modificare a programelor în punctele care ne interesează.

Comisia s-a întrunit în ședințe de lucru la 26 și la 28 martie trecut, a chibzuit și a căzut de acord că pentru studierea limbilor clasice e necesar să se rezerve în programe următorul volum de ore:

1. Școala de cultură generală, clasa a VIII-a: 2 ore săptămînal, elemente de limbă latină (de la latină la română):

2. Liceul de cultură generală:

a) Secția umanistică: 3 ore săptămînal, clasele I—IV, limba latină;

b) Clasele speciale de limbi clasice:

limba latină: 6 ore săptămînal, clasele I—IV.

limba elină: 4 ore săptămînal, clasele I—IV.

Potrivit acestui plan de învățămînt urmau a se întocmi programe și manuale noi, după cele mai moderne metode de predare, în care limbile latină și elină vor fi privite nu ca un scop în sine, ci ca un element component în formarea culturii umaniste a elevilor și ca un auxiliar prețios în dobîndirea de cunoștințe pentru numeroase alte domenii.

Primele colective constituite au primit sarcina să elaboreze, unul, programul și manualul de clasa a VIII-a, altul, programul secției umaniste. După obținerea aprobării Ministerului, alte colective ar fi urmat să se formeze în continuare.

Din păcate, plin în acest moment, nici una din propunerile noastre n-a primit sancțiunea oficială. Va trebui, firește, să se reia demersurile începute, să se definească mai bine rosturile Comisiei consultative și să se stăruie pentru acceptarea fie și numai a celor mai urgente din măsurile preconizate. Tot atîtea sarcini ale Comitetului viitor, înainte de căruia stau și alte obligații anevoie de realizat, înainte de toate organizarea în cele mai bune condiții a Conferinței de la Cluj, care angajează, nu numai răspunderea Societății dar, dacă pot să mă exprim așa, chiar și obrazul țării.

Ultima chestiune pe care sînt dator s-o ating în acest raport e propunerea noastră de modificare a Statutului Societății, în partea care privește cotizația. E un aspect cam neplăcut al relațiilor dintre Societate și membrii ei, de care am avut prilejul să ne ocupăm și în alte adunări generale. Neplata la timp a cotizațiilor, din partea unui mare număr de colegi care nu înțeleg să răspundă la apelurile noastre repetate, a avut darul să rețină atenția organelor de control financiar ale Ministerului, care ne-au adresat mustrări pentru îngăduința arătată, cerîndu-ne să procedăm la eliminarea recalitrantilor și, totodată, să cerem Adunării sporirea substanțială a cotizației, pentru ca Societatea să poată subveni propriilor nevoi într-o măsură mai mare decît a putut-o face pînă acum.

Nici una din aceste obligații nu-i plăcută, dar cererile Ministerului ni se par și nouă îndreptățite. După atâtea apeluri periodice repetate, ni se pare de neconceput faptul, că un număr atât de mare de oameni care au ținut la un moment dat să facă parte din Societate și ne-au adresat în acest scop cereri de admitere, refuză după aceea să-și îndeplinească față de ea plină și această datorie elementară. De altă parte, nimeni nu mă va contrazice dacă spun că actuala cotizație — 10 lei pe an! — e derizorie și că nimeni nu se va ruina plătind, să zicem, dublul acestei sume! Dacă atașamentul membrilor pentru scopurile urmărite de Societate e sincer și dacă dorim cu adevărat ca ea să propășească, mi se pare că micul sacrificiu pe care vi-l cerem trebuie acceptat fără șovăire. Discuția cu privire la acest punct din ordinea de zi și hotărârea pe care urmează s-o luați va oglindi, oricum, sentimentele D-voastră față de Societate.

Tovarâși și tovarășe,

Aceasta fiind activitatea desfășurată de aleșii Dvs. în anul expirat și acestea rezultatele obținute (calificarea lor înțelegem s-o lăsăm la aprecierea participanților la discuție), Comitetul în numele căruia am cinstea să vorbesc își depune mandatul și așteaptă să-i dați cuvenita descărcare.

Raportul de activitate al Filialei Cluj, prezentat de D. PROTASE :

Filiala din Cluj a Societății de Studii clasice, în perioada menționată, și-a desfășurat activitatea, ca și în trecut, în colaborare strânsă cu Secția de istorie veche a Institutului de istorie și arheologie din Cluj, ținând în același timp o legătură permanentă cu Secretariatul Societății din București, îndeosebi pe linia problemelor administrative și de organizare.

În anul 1970—1971, unii membri ai Filialei noastre au ținut comunicări privind diferite probleme istorico-arheologice și numismatice, fie în cadrul Institutului de istorie și arheologie Cluj, fie cu prilejul unor reuniuni științifice organizate în țară sau străinătate. Astfel, în perioada la care ne referim, s-au ținut următoarele comunicări.

1. N. Lascu, *Poezia exilului la Ovidiu* (conferință), Constanța, 20 martie 1971.
2. N. Lascu, *Teatrul antic în România, azi*, la Congresul de Dramă antică, ținut în luna mai 1971 la Sîracuza.
3. N. Lascu, *Date autobiografice în opera lui Sallustius*, la Congresul Institutului de studii privind regiunea Abruzzo.
4. C. Daicoviciu — H. Daicoviciu, *Coloniști și autohtoni în Dacia romană*, Congresul de pre- și protoistorie de la Belgrad (9—15 sept. 1971).
5. H. Daicoviciu, *Mențiuni despre războaiele lui Traian cu dacii în opera lui Tacitus*, la Simpozionul *Dacii, istoria și civilizația lor*, organizat la Oradea de Institutul pedagogic din localitate (2—4 oct. 1971).
6. D. Protase, *Date noi despre problema continuității în Dacia*, la Congresul de la Belgrad.
7. D. Protase, *Problema colonizării de carpo-dacii în Dacia romană*, la Simpozionul de la Oradea.
8. A. Bodor, *Noi curente în predarea limbii latine*, la Filiala din Cluj a Soc. de studii clasice (în luna mai 1971).
9. A. Bodor, *Blocurile cu inscripții grecești de la Grădiștea Muncelului* (Simpozionul de la Oradea).
10. F. Edelstein, *Despre propoziția circumstanțială de excepție în limba română*, la Societatea română de lingvistică romanică (SRLR).
11. I. Winkler, *Considerații despre moneda Koson* (Simpozionul de la Oradea).
12. I. Winkler, *Despre colecția numismatică a Institutului de istorie și arheologie Cluj*, cu ocazia ședinței de constituire a Filialei Cluj a Societății de numismatică din R. S. România (Cluj 24 oct. 1971).

Din această enumerare a comunicărilor ținute în anul care s-a scurs rezultă că numeroși membri ai Filialei clujene a Societății au participat cu expuneri la manifestări științifice organizate atât în țară cât și în străinătate, contribuind astfel la o mai bună cunoaștere a cercetărilor privind antichitățile și studiile clasice în România.

Pe linia diversificării activității în cadrul Filialei, biroul a luat inițiativa de a colabora mai strâns cu conducerea Cercului studențesc de limbă și literatură latină de la Facultatea de filologie, precum și cu Cercul pedagogic de limba latină. Ca urmare a acestei inițiative, la Cercul pedagogic de limba latină unii profesori de liceu, membri ai Societății, au ținut câteva interesante expuneri, dintre care menționăm aici *Principii educative în opera lui Quintilian și Agricultura la romani* (M. Kovács), precum și metode noi de predarea limbii latine în licee.

În legătură cu Congresul *Eirene*, care — după cum se știe — urmează să aibă loc între 2 și 7 oct. 1972 la Cluj, menționăm că biroul a ținut la curent pe membrii Filialei sale cu ultimele hotărâri organizatorice luate de conducerea Societății.

Dacă în încheierea acestui succint raport, notăm că în 25 oct. Filiala noastră a ținut o ședință de dare de seamă și de alegere a noului birou (N. Lascu — președinte, A. Bodor — vicepreședinte, D. Protase — secretar, V. Diaconu — casier, Ana Groza-Negreanu — responsabilă a cercului pedagogic de latină), în care s-a discutat și propunerea de modificare a Statutului Societății privind mărirea cotizației de membru, și dacă mai adăugăm că încasarea cotizațiilor cu puține excepții, este făcută pînă în 1971 inclusiv, putem considera că am prezentat, în liniile sale generale, activitatea Filialei din Cluj a Societății din noiembrie trecut și pînă astăzi.

Raportul de activitate al Filialei Iași, prezentat de prof. O. Tcaciuc¹:

În perioada octombrie 1970—decembrie 1971 Filiala Iași a Societății de studii clasice a ținut 7 ședințe, la care au fost prezentate următoarele comunicări:

1. La 22 noiembrie 1970, conf. univ. Nicolae Gostar: *Cînd a încetat a se vorbi limba latină în Gallia și Scythia Minor.*
2. La 24 ianuarie 1971, asist. univ. Mihai Vasilescu: *Problema autohtoniei și pre-elenicității pelasgilor.*
3. La 10 martie 1971, prof. univ. Radu Vulpe: *Fulgerul lui Iupiter de la Tapas.*
4. La 11 aprilie 1971, lector univ. Cicerone Călinescu: *Ammianus Marcellinus și concepția sa istorică.*
5. La 16 mai 1971, lector univ. Luminița Fassel: *Problema existenței dialectelor în latina populară.*
6. La 28 mai 1971, asist. univ. Traian Diaconescu: *Poezia latină postclasică. (Fragmente traduse în versuri.)*
7. La 12 decembrie 1971, prof. C. Cihodaru: *O nouă cale pentru determinarea substratului lingvistic autohton în limba română.*

În cadrul acestor ședințe s-au făcut și prezentări de cărți și reviste din domeniul filologiei clasice și din domeniul înrudite de către tov. Neculai Baran, Traian Diaconescu, Gheorghe Badea, Cicerone Călinescu.

La ședințele Filialei, care se țin în incinta Universității, participă în medie între 30 și 40 tovarăși (cadre didactice din învățămîntul superior și mediu și studenți).

¹ Publicăm, la cererea Biroului Filialei, în locul raportului, cu caracter provizoriu, ținut în fața Adunării generale a Societății, darea de seamă, prezentată în 17 decembrie 1971 în fața Adunării generale a Filialei.

În legătură cu conferința „Eirene” și cu Congresul Ovidian care vor avea loc în 1972 s-au purtat discuții în cadrul Filialei Iași, membrii Filialei fiind invitați să participe la aceste manifestări în număr cât mai mare.

Efectivul Filialei. La data de 15 decembrie 1970, când s-a ținut ultima adunare generală, Filiala Iași cuprindea 52 membri. În cursul anului 1971 au fost primiți 2 membri noi: prof. univ. Gheorghe Ivănescu, transferat de la Universitatea din Timișoara la Universitatea din Iași, și Iosif Naghiu, profesor de latină la liceul din Săveni, județul Botoșani. În prezent Filiala numără 54 membri, dintre care 45 din Iași și 9 din diferite localități din Moldova.

Situația cotizațiilor. Din totalul de 54 membri un număr de 51 membri și-au achitat până la această dată cotizația pe anul 1971. Urmează să mai încasăm pe 1971 cotizația de la 3 membri (Eug. Mihăescu, D. Craus, N. Popescu), iar pe 1970 cotizația de la 2 membri (D. Craus, N. Popescu), deci în total 50 lei. Restanțe mai vechi nu avem.

Printre deficiențele manifestate în munca biroului în această perioadă trebuie să menționăm faptul că, deși ne propusesem să cuprindem în cadrul Filialei un număr cât mai mare de profesori de latină de la liceele din Moldova, în cursul anului 1971 nu s-au făcut decât două înscrieri noi (dintre care numai un singur profesor de liceu) din cauză că nu s-a insistat suficient în această direcție. De asemenea menționăm că n-am reușit să ținem un număr mai mare de comunicări (conferințe), aceasta între altele și din cauză că n-am fost sprijiniți în suficientă măsură de colectivul catedrei de limbi clasice.

Pentru înlăturarea deficiențelor semnalate se impune ca o primă sarcină pentru noul birou ales intensificarea eforturilor în această direcție”.

Raportul de activitate al Filialei Constanța, prezentat de M. IRIMIA :

Dacă în anii trecuți anunțam începutul unei tradiții în activitatea filialei Societății de studii clasice la Constanța, acum putem preciza că tradiția fiind creată, activitatea filiale noastre fiind tot mai cunoscută de forurile locale și de publicul interesat, nu ne rămâne decât să depunem în continuare eforturi perseverente pentru îmbogățirea conținutului muncii noastre.

În primii ani numărul membrilor filialei a cunoscut o creștere permanentă, fapt caracteristic oricărui început. În prezent s-a ajuns la un număr de 45 de membri, care constituie nucleul de bază al filialei noastre și pe care se sprijină constant întreaga ei activitate.

În perioada noiembrie 1970 — noiembrie 1971 înregistrăm la Constanța următorul bilanț :

În ședința din 18 noiembrie 1970 au fost prezentate două comunicări: M. Bucovală și M. Irimia, *Cimitirul din sec. VI — V î.e.n. de la Corbu de Jos*, și Petre Diaconu, *Despre localizarea Onglos-ului*. În timp ce prima comunicare aduce date noi cu privire la ritul funerar al populației băștinașe din Dobrogea în sec. VI — V î.e.n. și la relațiile ei cu grecii, cea de a doua comunicare exprima un punct de vedere original în legătură cu localizarea geografică a Onglos-ului.

În ședința din 15 decembrie 1970 tov. C. Scorpan a prezentat comunicarea *Tipuri de opaițe romane necunoscute și unele aspecte ale continuității pe teritoriul Dobrogei în care releva atât tradiția băștinașă în confecționarea unor lămpi de epocă romană, cât și conservarea unor forme romane în execuția opaițelor feudal timpurii*.

În ședința de comunicări din 11 februarie au fost prezentate de asemenea două comunicări: Petre Alexandrescu (București) a prezentat *Cîteva considerații pe marginea difuziunii ceramicii atice în Marea Neagră în sec. VI î.e.n.*, iar Andrei Aricescu *Numele așezării antice de la Slava Rusă*. În prima comunicare pornindu-se de la analiza atentă atât a izvoarelor literare cât și arheologice s-a putut observa că informațiile lor se completează și cercetarea lor oferă posibilități pentru înțelegerea mai exactă a fenomenelor istorice. În cea de a doua comunicare,

autorul a propus pe baza unor argumente lingvistice convingătoare lectura numelui vechii așezări de la Slava Rusă *Libida* sau *Libidina* și nu *Ibida*, ca pînă acum.

În ședința din 20 martie 1971, prof. univ. Nicolae Lascu (Cluj) a prezentat comunicările *Pelerini italieni pe urmele lui Ovidiu la Tomis*, și *Poezia exilului la Ovidiu* comunicări ce se înscriu pe linia unor preocupări mai vechi atît ale autorului cît și ale filialei din Constanța privind viața și opera lui Ovidiu.

În ședința din 30 aprilie 1970, tov. Maria Marinescu Himu (București) a prezentat comunicarea *Unele probleme ale documentării la Pausanias*, care a urmărit investigarea principalelor izvoare documentare ale istoricului antic.

În ședința din 21 mai, Radu Ocheșeanu a prezentat *Un tezaur monetar descoperit la Medgidia și unele probleme ale circulației monetare în sec. IV în Scythia Minor*.

Activitatea filialei constănțene reluată după perioada de vacanță s-a evidențiat în primul rînd prin participarea membrilor ei la o importantă manifestare științifică — Sesiunea anuală de comunicări a Muzeului de arheologie Constanța (18 — 21 octombrie a.c.).

La această sesiune au participat importante personalități ale vieții noastre științifice. Membrii filialei au participat cu 15 comunicări, mult prea numeroase pentru a mai fi amintite, pe teme istorice, arheologice și filologice. În acest fel s-a concretizat colaborarea strînsă existentă încă de la început între filiala constănțeană a Societății de studii clasice și Muzeul de arheologie. Cu același prilej s-a constituit la Constanța și *Centrul de studii ovidiene*, pentru concentrarea eforturilor cercetătorilor operelor marelui exilat, centru în care vor activa și mai mulți membri ai filialei societății noastre.

Din cele amintite mai sus desprindem încercarea de antrenare a filialei din Constanța, a membrilor ei, la toate manifestările închinete arheologiei și studiilor clasice din orașul nostru.

La ședințele de comunicări ale filialei au fost invitați uneori, în afara membrilor ei, și alte persoane (inclusiv studenți) care și-au manifestat interesul pentru activitatea filialei.

Acestea sînt, expuse pe scurt, principalele manifestări ale activității filialei noastre în perioada parcursă. Relațiile cu filialele din Cluj și București s-au dovedit, ca și în anii trecuți, fructuoase. Sperăm că vor fi la fel și în anul ce vine.

Prin atragerea în rîndul filialei a celor mai pasionați cercetători din Dobrogea ai anti-chităților greco-romane sau ai limbilor clasice, și mai ales printr-o muncă mai susținută a membrilor societății, considerăm că rezultatele vor fi mai vizibile pe linia valorificării științifice a bogatului patrimoniu cultural și istoric al antichității.

Reluarea activității în luna noiembrie (activitate întirziată anul acesta datorită participării membrilor Societății la o serie de activități similare, amintite mai sus) va constitui și un angajament pentru desfășurarea unei munci ritmice, planificate și de o înaltă valoare științifică.

Raportul asupra gestului financiar, prezentat de prof. TR. COSTA :

La începutul anului 1970/71, Societatea de studii clasice avea, raportată din anul precedent, suma de lei 523,80 (cinci sute douăzeci și trei lei și optzeci bani), proveniți din cotizații.

În cursul anului 1970/71 s-au încasat din cotizații lei 2920 (două mii nouă sute douăzeci lei) ; s-au cheltuit, cu acte justificative, lei 1178, 75 (una mie una sută șaptezeci și opt lei și șaptezeci și cinci bani) și s-au depus la CEC lei 970 (nouă sute șaptezeci lei).

Din subvenții, soldul la 29 octombrie 1970 era de lei 18 197,32 (optsprezece mii una sută nouăzeci și șapte lei și treizeci și doi bani). În cursul anului s-a primit o subvenție de lei 9 000 (nouă mii lei) și o suplimentare de lei 21.000 (douăzeci și una mii lei). S-au cheltuit, cu acte justificative, lei 27 434 (douăzeci și șapte mii patru sute treizeci și patru lei).

Au rămas deci în casă lei 1295,05 (una mie două sute nouăzeci și cinci lei și cinci bani); iar la CEC lei 21 733,32 (douăzeci și una mii șapte sute treizeci și trei lei și treizeci și doi bani).

Raportul Comisiei de cenzori, prezentat de prof. D. CRĂCIUN :

Verificând raportul asupra gestiunii financiare, întocmit de prof. Tr. COSTA, casierul Societății, Comisia de cenzori constată că datele acestui raport sînt în conformitate cu actele justificative anexate, iar cheltuielile au fost făcute în interesul Societății, respectîndu-se dispozițiile statutare. Comisia opinează pentru acordarea descărcării de gestiune.

Discuții. Pe marginea rapoartelor, aduc completări, pun întrebări, prezintă observații și propuneri : I. FISCHER, prof. N. I. BARBU, Tr. COSTA, AUREL POPESCU, I. BANU, R. VULPE, C. DRĂGULESCU, M. MARINESCU-HIMU, M. CRIȘAN.

Prof. N. I. BARBU dă informații asupra demersurilor întreprinse pentru publicarea revistei „Ausonیا” și asupra congresului Societății internaționale ovidiene (*Ovidianum*) care se va ține la Constanța între 25 și 31 august 1972.

Prof. Tr. COSTA atrage atenția asupra situației în care se află din punctul de vedere al recrutării elevilor și al încadrării cu personal didactic, liceele clasice și asupra consecințelor pe care prelungirea acestei situații le-ar putea avea pentru prestigiul și soarta învățămîntului limbilor clasice.

Prof. I. BANU scoate în evidență necesitatea organizării unui schimb de conferențieri între filiale.

Prof. R. VULPE propune organizarea unei ședințe închinată aniversării întemeierii statului pers.

Prof. C. DRĂGULESCU prezintă un tablou al situației limbii latine în învățămînt și cere Societății să-și reia eforturile în vederea îmbunătățirii și consolidării studiului limbilor clasice în licee; este necesară o mai bună dotare, cu cărți și materiale didactice, a acestor licee; la aceasta ar putea contribui și darurile individuale ale membrilor Societății.

Prof. M. MARINESCU-HIMU arată importanța unei bune amplasări teritoriale a liceelor clasice.

Din partea Biroului răspund, în timpul dezbaterilor, acad. AL. GRAUR, prof. D. M. PIPPIDI și I. FISCHER.

Se supune apoi adunării descărcarea de gestiune. Aceasta este acordată de unanimitatea membrilor prezenți.

Alegerea Biroului pe anul 1971 — 1972. Pentru conducerea lucrărilor se alege un prezidiu compus din D. PROTASE, președinte, prof. O. TCACIUC și M. IRIMIA, membri.

S-au făcut următoarele propuneri :

Pentru funcția de președinte : acad. AL. GRAUR (propus de Dr. C. SÂNDULESCU).

Pentru funcția de vicepreședinte : acad. C. DAICOVICIU (propus de I. FISCHER), prof. N. I. BARBU (propus de prof. D. CRĂCIUN), prof. R. VULPE (propus de prof. M. NICHIȚA).

Pentru funcția de secretar : prof. D. M. PIPPIDI (propus de prof. O. TCACIUC).

Pentru funcția de secretar adjunct : I. FISCHER (propus de prof. VL. DUMITRESCU).

Pentru funcția de casier : prof. Tr. COSTA (propus de prof. RADU VULPE).

Au fost aleși :

Președinte : acad. AL. GRAUR (cu unanimitatea voturilor, minus un vot contra).

Vicepreședinți : acad. C. DAICOVICIU (cu unanimitatea voturilor), prof. N. I. BARBU (cu unanimitatea voturilor, minus un vot contra), prof. R. VULPE (cu unanimitatea voturilor).

Secretar : prof. D. M. PIPPIDI (cu unanimitatea voturilor, minus un vot contra).

Secretar adjunct : I. FISCHER (cu unanimitatea voturilor, minus un vot contra).

Casier : prof. TR. COSTA (cu unanimitatea voturilor).

Alegerea Comisiei de cenzori. S-au făcut următoarele propuneri :

Pentru funcția de cenzor : prof. D. CRĂCIUN (propus de prof. N. I. BARBU) și prof. E. DOBROIU (propus de I. FISCHER).

Pentru funcția de cenzor supleant : STELLA NICOLAU (propusă de prof. R. VULPE) și prof. C. DRĂGULESCU (propus de prof. N. I. BARBU).

Au fost aleși :

Cenzori : prof. D. CRĂCIUN (cu unanimitatea voturilor), prof. E. DOBROIU (cu unanimitatea voturilor, minus un vot contra).

Cenzori supleanți : STELLA NICOLAU (cu unanimitatea voturilor) și prof. C. DRĂGULESCU (cu unanimitatea voturilor).

În numele celor aleși, acad. AL. GRAUR mulțumește Adunării generale pentru încrederea acordată.

Modificarea statutului Societății. Într-un scurt raport, I. FISCHER expune motivele care au determinat Biroul să propună Adunării modificarea articolului 30 al statutului, privitor la cotizații, și prezintă, cu avantajele lor și dezavantajele fiecăreia, cele trei propuneri de modificare între care va trebui să se decidă : (1) cotizația se ridică la 80 lei, incluzându-se și abonamentul la Studii clasice ; (2) cotizația se ridică la 20 lei ; (3) cotizația se ridică la 25 lei. Arată, în continuare, că Biroul, cu majoritate de voturi, a hotărât să recomande Adunării aprobarea primei propuneri.

Pe marginea raportului au luat cuvântul : prof. N. I. BARBU, TR. LĂZĂRESCU, D. CRĂCIUN, D. M. PIPPIDI, C. POGHÎRC, I. BANU, VL. DUMITRESCU, M. CRIȘAN, O. TCACIUC, D. PROTASE, N. I. ȘTEFĂNESCU.

În sprijinul primei propuneri se pronunță, cu argumente variate, prof. N. I. BARBU, D. CRĂCIUN, D. M. PIPPIDI.

Împotriva acestei propuneri iau cuvântul prof. TR. LĂZĂRESCU, VL. DUMITRESCU, O. TCACIUC (în numele Filialei din Iași).

D. PROTASE arată că Filiala Cluj i-a dat mandatul să nu susțină propunerile care prevăd mai mult decît dublarea cotizației.

Prof. C. POGHÎRC prezintă o nouă propunere, destinată să ușureze pe viitor rezolvarea problemelor legate de fixarea cotizației. Textul articolului 30 ar trebui să prevadă exclusiv metoda de fixare a quantumului cotizației, nu și suma ; aceasta ar urma să fie fixată de Adunarea generală, la propunerea Biroului.

Prof. N. I. ȘTEFĂNESCU propune fixarea cotizației la 25 lei, dintre care 5 lei să fie destinați sprijinirii „Studiilor clasice”.

Se hotărăște următoarea ordine a votării : (1) propunerea prof. C. POGHÎRC, (2) includerea abonamentului în cotizație, (3) fixarea cotizației la 25 lei anual, (4) fixarea cotizației la 20 lei anual.

Propunerea prof. C. POGHÎRC este acceptată cu unanimitatea voturilor.

Pentru includerea abonamentului în cotizație, care s-ar ridica la suma de 80 lei, se pronunță 16 votanți ; la aceștia se adaugă două voturi prin corespondență (prof. G. PISOSCHI și M. DABE). Propunerea nu obține majoritatea voturilor.

Pentru fixarea cotizației la 25 lei anual se pronunță unanimitatea celor prezenți, minus o abținere.

Ședința se ridică la ora 20³⁵.